

Reportatge

Alexandre Ballester

ItinerarisGaspar Valero:
La moleta de Pastoritx.
Una passejada pels
bosc de Valldemossa**Dossier**Mossèn Alcover,
una figura per recordar**I Congrés
Internacional
de la Llengua
Catalana**

Se celebrà del 13 al
18 d'octubre de 1906
a Barcelona i aplegà
més de 3000 congressis-
tes.

Mossèn Antoni M.
Alcover fou Promo-
tor i President.

Aquest magne esde-
veniment congregà un
bon nombre d'intel·lectuals
per estudiar i promocionar
la llengua catalana.

Fou en paraules de Mateu Obrador:

**"UNA REPICADA
FORTA DE CAMPA-
NES A FAVOR DE LA
LLENGUA
CATALANA"**

A més tingué lloc al parc
Güell la GARDEN PARTY.

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 07001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindioteria@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Joan Alcover

Joan Alcover, 28 · 07006 Palma
Tel. 971 771 724
bibjalcoverl@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Josep M. Llompart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador) · 07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllompart@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Oliver

Plaça de l'Oliver, edifici Mercat de l'Oliver,
1ª planta · 07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibrafaivell@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonllull@a-palma.es
De dilluns a divendres de
les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Canaves

Plaça de la Sitja, 4 · 07012 Palma
bibsoncanaves@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Cladera

Cala Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 470 839
bibsoncladera@a-palma.es
Dilluns i dimecres de 9 a 13.15 h
De dilluns a divendres de les 15.30 a les 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llauredor, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatempes, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@a-palma.es
De dilluns a dijous de 9 a 11 h
Divendres de 9 a 12 h
De dilluns a divendres de 16 a 21 h
Dissabtes de 9 a 13 h

Son Ximelis

Cap Enderroc, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@a-palma.es
De dilluns a dijous de les 15.30 a les 21 h
Divendres de les 10 a les 13.30 i de 15.30 a 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

[índex]

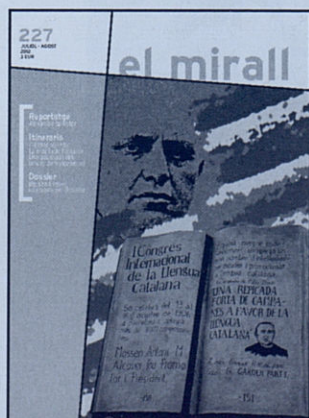
editorial	4	Antoni M. Alcover: de la narrativa oral a l'escrita
dossier	5	Mossèn Alcover, una figura per recordar
reportatge	15	Alexandre Ballester
miscel·lània	19	Jaume Lladó
el semàfor	20	Oficina dels Drets Lingüístics
racó econòmic	21	Sensacions d'un indefens
llibres	22	Primera biografia de Miquel Barceló
art	25	Gutiérrez + Albert Pinya. Roleplay colonial
itineraris	28	La moleta de Pastoritz Una passejada pels boscos de Valldemossa
cinèfagia	33	Els Renoir, una altra derrota lingüística

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5110690289

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Juliol - agost de 2012
Núm. 227

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ de Jaume Ferran, 60
07004 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Joan Guasp

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:

Jaume Lladó
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Òmnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càncer, 37
46001 València

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula. CSL

[editorial]

Antoni M. Alcover: de la narrativa oral a l'escrita

Des de la revista EL MIRALL, sempre hem volgut retre homenatge als personatges que per les seves activitats a favor de la cultura, la llengua i la identitat nostrades han destacat al llarg de les seves vides. Mossèn Alcover és un d'aquests personatges. Un dels que cal col·locar en un monument de la nostra Història Política i Social amb lletres majúscules.

En aquest número podem trobar, gràcies a la generositat dels nostres amics i col·laboradors, amb els quals podem comptar sempre que acudim a l'ajut de la seva erudició i saviesa, una petita mostra de la importància de la tasca que dugué a terme el nostre homenejat. Encara que va ser un home de múltiples facetes intel·lectuals, en les quals destacà de manera extraordinària, cal fer un esment especial al seu majestuós treball –en l'aspecte quantitatiu i qualitatiu– dedicat a recuperar i fins i tot restaurar la nostra tradició literària oral en literatura escrita. En aquest apartat de la seva gran labor és potser on més excel·leix, per més que hi hagi qui ha trobat en la seva transcripció de l'oralitat a la narrativa escrita un excés d'arcaïsmes i un estil excessivament barroc. Això va per gustos. El que sí que és cert i veritablement digne de fer ressaltar és el llegat immens que ens va deixar després de recórrer la nostra geografia i bona part de la de fora.

També a les pàgines interiors es fa esment dels dots extraordinaris de cercador infatigable en el terreny filològic, lingüístic i d'investigació en tots els esguards de la tradició popular.

Una vida de tot un homenot, com diria Josep Pla.

[dossier]

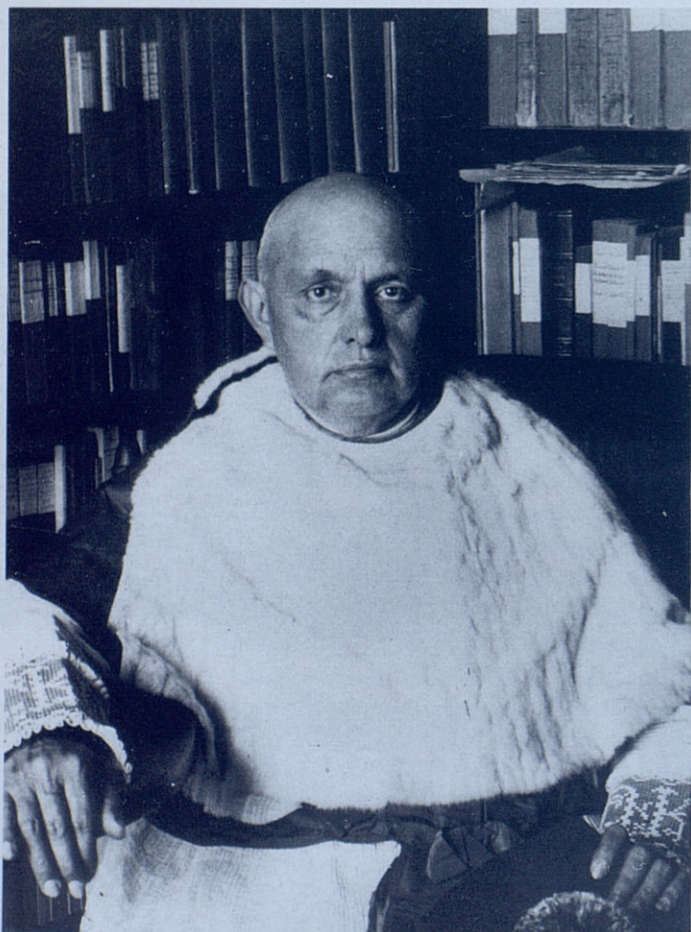
COORDINACIÓ: M. MAGDALENA GELABERT I MIRÓ

Mossèn Alcover, una figura per recordar

Només en neix un cada cent anys

TEXT: GABRIEL JANER MANILA

Sovint, en fer referència a la personalitat de mossèn Antoni M. Alcover amb la intenció de subratllar l'excepcionalitat de la seva vida, he fet servir unes paraules a les quals acudí Alcover mateix a l'hora d'explicar-nos la insòlita figura d'en Tià de sa Real, el glosador

pagès del set-cents, nascut als Cabanells, dins el terme de Petra, l'any 1715, i mort a Manacor l'any 1768. Qui era aquest home?, es pregunta l'home de combat. I la resposta és enèrgica, decisiva: «Era una casta d'homo—diu—, que, com ell, només en neix un cada cent anys, i casi mai sura». Però és curiós de veure la manera amb què se serveix de la hiperbolització i fins a quin extrem voreja l'absurd fins a posar-los al servei de la caricatura.

És cert que mossèn Antoni M. Alcover és, part damunt de tot, el gran apòstol de la llengua catalana, el dialectòleg, l'home del Diccionari. Però també el recopilador de les rondalles mallorquines, que reescriu amb afortunada gràcia. La societat rural en la qual va néixer i va viure presentava una cultura de caràcter oral, basada en la veu i en la ficció que hi transita. També en la memòria. Sabem que l'*Aplec de rondaies mallorquines* d'en Jordi

des Racó fou, des de la publicació del primer volum, l'any 1896, considerat una gran obra mestra «com no n'existeixen de semblants en cap literatura», alhora que es considerava mossèn Alcover un gran escriptor. No mancaren les crítiques. Sobretot varen retreure-li que no hagués actuat de manera més científica, que no s'hagués subjectat de manera estricta a la versió que li feien els contadors, que hagués recreat els materials que recollia. I és cert que el material brut era sotmès a un procés d'elaboració, a vegades de reconstrucció: «Féu una autèntica obra de recreació de moltes rondalles a base de comparar-ne versions diferents.» Però fou en aquest procés de recreació – com si tornàs a recontar-les de bell nou en veu alta alhora que les escrivia –, en què mossèn Alcover demostrà el seu tremp de gran escriptor. Mossèn Alcover, polemista com era, es va defensar d'aquelles acusacions de mancament científic en un article de 1931, que escriví després que Leo Spitzer, que el visità l'any 1929, li ho proposàs i en què explicava la manera com havia fet l'Aplec i l'objectiu que l'havia mogut: l'afany de rescatar les rondalles de l'oblit, de salvar-les del perill de perdre's. «He fet mon aplech per amor a les mateixes rondalles, per salvar-les del naufragi, de la desaparició, de l'oblit que les amenaçava. Les he arreplegades, escrites i publicades perquè poguessin tornar a córrer entre la gent mallorquina.» La publicació d'aquest article, i la mateixa recopilació i edició de les rondalles, demostra que, des del punt de mira d'Alcover, aquella cultura basada en l'oralitat havia començat a perdre solidesa i havia entrat en crisi. Però a més de les versions elaborades de les rondalles, a més de la prodigiosa feina de restauració, Alcover ens deixà recollides en unes llibretes de notes les transcripcions tal com les contaren els seus contemporanis: l'amo Andreu

Santandreu de can Barraques, n'Antoni Alcover i Duran de Son Crespí Vell, l'amo Antoni Mascaró de la Marineta, l'amo Antoni Vicenç Santandreu de Son Garbeta, n'Antònia Sansó, en Toni Garrit, el sen Bernat Canyeto, l'amo en Biel Prohens de Can Comes, en Joan Sangonera...

Però el que vull destacar és que Alcover és un gran narrador que fa servir un seguit de recursos extrets de la comunicació literària oral. Podria dir que és un gran narrador oral que escriu allò que conta, que elabora un discurs de caràcter oral i l'escriu. En la base de l'Alcover narrador hi trobarem la mateixa voluntat estètica i alhora lúdica que, durant segles, havia caracteritzat els narradors antics i anònims. Els procediments narratius de què se serveix sovint són extrets de les maneres de contar dels narradors

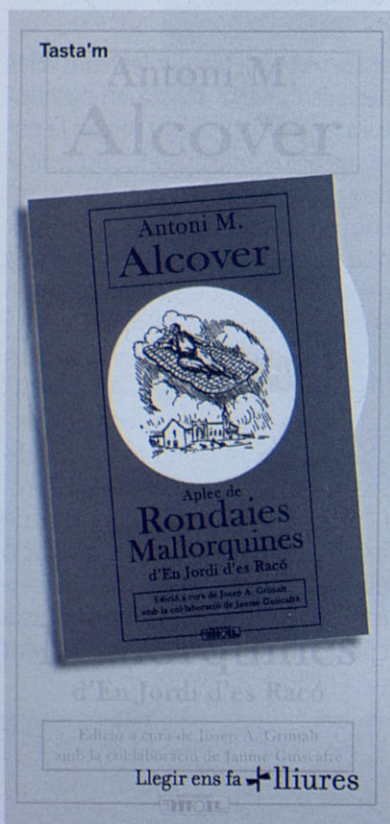
orals. Alcover conta les rondalles per escrit, però utilitza en l'escriptura la gramàtica que regeix la comunicació oral. Llavors, sap trobar l'expressivitat d'una frase, el lingüista acut a auxiliar l'escriptor que acumula sinònims, enumera exhaustivament els elements d'un conjunt, trenca el ritme narratiu i provoca l'emoció o la rialla. Sabem que l'estil de mossèn Alcover és desmesurat i barroc. S'esforça perquè llui l'idioma amb tots els matisos i totes les possibles coloracions. L'idioma lluu. Es podria parlar de realisme grotesc, de carnavalització del llenguatge, de percepció carnavalesca del món, de fantasia còmica: heterogènia, festiva, sovint excèntrica.

Gabriel Janer Manila és catedràtic d'Antropologia de l'Educació de la UIB i escriptor.

Les rondalles d'Alcover: entre la tradició i la modernitat

TEXT: CATERINA VALRIU

A partir de les primeres dècades del segle XIX, amb la desclosa del moviment romàntic a l'Europa central, hi ha una revaloració del patrimoni popular en els seus diversos vessants. Un dels aspectes que pren més rellevància als ulls dels intel·lectuals és la literatura oral, car es pensa que en aquests materials es veu reflectida l'ànima del poble.

S'inicia així un procés de recollida de materials amb l'objectiu clar de salvar aquestes cançons i històries de l'oblit provocat pels canvis en els models de relació social. En aquest context, el recull més rellevant és el titulat *Contes d'infants i de la llar*, publicat a Alemanya el 1812 pels germans Grimm, dos filòlegs que no tan sols foren recol·lectors sinó també estudiosos de la literatura popular. El seu aplec prest fou adoptat com a referent per a reculls i estudis posteriors.

A Mallorca, no és fins a final del segle XIX que es pren consciència de la importància de les rondalles que la gent contava de manera espontània en diversos àmbits de relació social. Curiosament –tot i que Alcover ja havia iniciat la seva tasca anys abans– el primer llibre de narracions populars mallorqui-

nes el publicà l'arxiduc Lluís Salvador a Wirzburg amb el títol de *Rondalles de Mallorca*. L'any següent, a Palma, es publicarà el primer tom de les rondalles d'Alcover. Serà l'inici d'una extensa tasca d'edició, preservació i divulgació del patrimoni oral. Alcover deixà molt clar que el seu objectiu no era científic, sinó «patriòtic», que recollia i «restaurava» les rondalles perquè tornessin a córrer entre la gent, per fer-les novament «populars». L'Aplec, però, despertà també l'interès dels folkloristes i erudits.

Avui, més de cent anys després de l'edició d'aquell tom, Alcover ha vist aconseguit el seu objectiu amb escreix. No conec cap societat que visqui tan intensament les seves rondalles com es viuen a Mallorca. El mèrit és en gran part de l'home que va tenir la ciència i la paciència

cia de salvar-les de l'oblit, de redactar-les de bell nou amb un mesatge literari i lingüístic insuperable, de fer de cada rondalla una obra d'art inoblidable. En aquest procés, però, també hi ha hagut altres circumstàncies i persones que hi han contribuït en major o menor mesura i que cal tenir presents. Una ullada ràpida a la història de l'aplec publicat ens fa adonar que ha passat per una sèrie d'etapes i vicissituds ben interessants i no compartides amb altres reculls semblants, la qual cosa el fa únic i singular. A grans trets, dividiríem la recepció de l'aplec a Mallorca en tres grans períodes.

Des de final del segle XIX fins als anys seixanta del segle XX, l'aplec es difon a través dels llibres. Aquests llibres són comprats i llegits, sovint en veu alta, per la gent de totes les edats i condicions. Així, arriben a grans i petits, als qui saben llegir i als analfabets. Són una veritable lectura popular i poques són les cases on no hi hagi almenys un tom de les rondalles d'Alcover, que esdevenen *les rondalles* per antonomàsia. A mitjan segle XX, però, les condicions socials i econòmiques de l'illa sofreixen un gran trasbals amb el canvi de model propiciat pel desenvolupament econòmic i l'arribada massiva del turisme. Aquest canvi social que va en

detriment del món rural i de les formes de la societat tradicional sembla que ha de ser letal per a la pervivència de l'aplec, i que aquest ha de quedar oblidat, substituït per altres entreteniments i lectures.

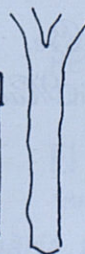
La realitat, però, és una altra en el període que va dels anys seixanta a final dels setanta. Entorn de l'any 1960, i per iniciativa de Mn. Guillem Fiol i de Francesc de B. Moll, s'iniciaren els enregistraments i la posterior difusió radiofònica de les rondalles a Ràdio Popular. Moll actuava d'adaptador i narrador, i un petit equip feia les veus dels personatges. L'èxit va ser extraordinari i les rondalles radiofòniques varen ser reemeses moltíssimes vegades al llarg de dècades. Aquesta radiodifusió els donà nova vida i les tornà a fer «populars». Posteriorment, s'editaren en cassetts i ompliren 33 cintes d'una hora de durada. Actualment, han estat comercialitzades de bell nou en suport CD amb gran èxit. Dels anys vuitanta a l'actualitat encara tenen una salut envejable. Quan les emissions de ràdio ja havien estat substituïdes per la supremacia de la televisió, semblava que les rondalles perdrien vigència. Però la introducció de la llengua catalana a l'escola els donà una nova vida. Ensenyar llengua catalana a l'escola era tot un repte, mancaven materials

pedagògics que fessin possible aquest ensenyament. La majoria de mestres de les Balears giraren els ulls cap a les narracions populars com una eina de recobriment de la llengua i la identitat. Molts començaren a preparar exercicis, obres de teatre per representar amb els alumnes, fitxes, quadernets, jocs, etc. a partir de les rondalles d'Alcover. A poc a poc, alguns d'aquests materials s'editaren i es posaren a l'abast d'un públic més ampli. Actualment, molts dels materials pedagògics per a ús dels escolars de les Illes es basen en les rondalles: llibres, jocs d'ordinador, capses pedagògiques, fitxes, materials complementaris, cançons, etc. Les rondalles d'Alcover s'han convertit en una de les nostres principals senyes d'identitat, en un fenomen que depassa allò estrictament literari. Així, nombrosos artistes han fet de les rondalles una de les seves fonts d'inspiració: pintors, il·lustradors, escultors, músics, etc. En recrear aquests materials ancestrals, els han reincorporat a la vida dels mallorquins d'avui. Les rondalles ens segueixen, doncs, acompanyant com ho han fet des de segles, amb un bell bagatge de saviesa i festa.

Caterina Valriu és professora de la UIB i narradora oral.

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

Antoni M. Alcover a Europa

TEXT: MARIA PILAR PEREA SABATER

París, 4 matx, 1912.

Juan:

Anit passada arribà sa teua de 1 del corrent. Fa dies que tenc s'esclavina i es Llibre London and its Environs,¹ es Rheinlande² encara no es arribat. Tal volta arriji anit o demà.

Enviars el Bolletí, tots es d'enguany a Mr. Gregoire Lozinsky. -14 Rue Gay-Lussac. - Paris (5). L'has de posar com a suscriptor. Ja m'ha pagat aquest any.

Erec qu'es rus.

Comandacions an el Sr. Griera, a sa Mestressa, veynats i demés amics. Duràs aqueix original a D.

Juan Bibiloni, i aqueixa carteta an el P. Miquel.

Ara m'acaben d'entregar el Rheinlande. Ja'l tenc

Antoni M. Alcover, Pre.

Magistral y Vicari General de Mallorca

[Fet Matx 1912]

Enguany és un temps d'efemèrides alcoverianes: se'n commemora el cent cinquantè aniversari del naixement i el vuitantè de la mort, així com els cinquanta anys de la publicació del *Diccionari català-valencià-balear*. Cal també recordar, però, que cent anys enrere, entre el 15 d'abril i el 22 de juny, tingué lloc la quarta eixida d'Alcover a l'estranger, de la qual s'ha reproduït més amunt una de les targetes de visita que va remetre al seu criat Joan Riutort Lliteres. El text mostra que, malgrat els dos mesos d'absència, el dialectòleg manacorí continuava al peu del canó: es feia càrrec de la feina administrativa que havia deixat a Palma i continuava les tasques de promoció de l'Obra del Diccionari i de capta de subscriptors per al *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana* (BDLC), malgrat la itinerància del seu recorregut, que el dugué a visitar diverses localitats europees. En l'escrit apareix el nom de Gregoire Lozinsky, deixeble de Jules Gilliéron, amb qui havia coincidit en assistir, a París, a les classes que l'autor de l'*Atlas Linguistique de la France* impartia a l'École d'Hautes Études.

Efectivament, la del 1912 és la quarta visita que Alcover fa a diverses capitals d'Europa, i no la segona, com surten els comptes si es pren sols com a primera refe-

rència el viatge que dugué a terme el 1907,³ i del qual ens ha arribat un dietari ben extens. Però, sortosament, Alcover, grafòman per naturalesa, també ens ha llegat dos dietaris breus de sengles viatges que emprengué a la fi del segle XIX: el primer, l'any 1878, a Roma; el segon, l'any 1883, a Lourdes, després d'haver visitat Montserrat.

És cert que els objectius dels cinc viatges d'Alcover van ser diferents. Els del segle XX consistiren principalment en un pelegrinatge religiós. En el primer, el manacorí, que aleshores tenia 15 anys, visità la capital italiana, en el marc d'una romeria amb un grup de mallorquins –com ho indica el títol de la seva crònica inèdita: *Mi viaje a Roma. Peregrinación de 1878 por un Romero mallorquín*– amb la finalitat d'obtenir audiència amb Lleó XIII. En la crònica del segon viatge, titulada *Any 1883. El viatge a Montserrat i Lourdes*,⁴ ja amb 21 anys, Alcover en retratà les incidències i la impressió que li causaren la imatge de la Mare de Déu que s'aparegué a Bernardette Soubirous i el santuari francès, que ja havia incorporat el que ara anomenaríem *souvenirs*, «botigues i botigues totes de rosaris, patenes i *Mares de Déus*». En tots dos escrits s'aprecien evidències de l'es-

til tan personal que va aplicar als nombrosos dietaris que redactà al llarg de la seva vida.

Els tres darrers viatges d'Alcover a Europa van ser també de pelegrinatge, però d'una naturalesa ben diferent. El seu tarannà autodidàctic, que s'adequa a la imatge de «l'etern aprenent», el va empènyer a establir contacte personal –ja l'havia iniciat amb alguns a l'entorn del 1900 de manera epistolar– amb els principals romanistes de l'època i amb els dialectòlegs que en aquell moment havien iniciat o desenvolupaven els seus atles lingüístics. L'objectiu principal era, doncs, estudiar els mètodes científics que

s'aplicaven aleshores a Europa, fet que el dugué a viatjar, ja el 1907, a diversos indrets d'Alemanya, Suïssa, Àustria i Itàlia. El 1912 hi tornà, però amplià els seus horitzons, visitant també França, Anglaterra i Bèlgica. Les experiències d'aquest viatge es recullen en tretze articles, que es publicaren, entre el 27 d'abril i el 27 de juliol de 1912, a *La Aurora*, amb el títol de «Dietari d'una eixida a França i altres nacions». Se'n troba una versió més reduïda, «La nostra darrera eixida a l'estranger», en el tom VII del BDLC. En aquest viatge, Alcover assistí a les lliçons que impartien Jules Gilliéron i Jean-Pierre

embat
LLIBRES

**Ara és el moment,
no ho deixis per al darrer minut**

RESERVA ELS LLIBRES DE TEXT 2012-2013
(Fins al 15 de juliol)

El millor preu el trobaràs a Embat*

*Pagament fraccionat amb targeta de crèdit

Educació infantil, educació primària, ESO, batxillerat i cicles formatius

Ptge. Papa Joan XXIII | Centre Comercial Geranis | 07002 Palma. Mallorca. Espanya | T +34 971 713 350 F +34 971 213 641
info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

Rousselot a París, i Jacob Jud i Louis Gauchat a Zürich. A Maiano tingué la possibilitat de visitar l'escriptor Frédéric Mistral, a qui va veure per primer cop després de molts anys d'haver-hi mantingut contacte epistolar.

En el dietari es recullen les coneixences que el manacorí establí durant el viatge, la descripció –precisa i detallada– de la sumptuositat dels edificis públics (museus, ajuntaments, edificis de correus) i dels monuments arquitectònics, en

especial de les esglésies i de les catedrals, com també les nombroses anècdotes curioses que li succeïren.

Els viatges atípics d'un Alcover ben sortat –no tothom podia viatjar en aquella època– li van aportar, personalment, una nova visió de l'espai, de la variació, de la riquesa que impliquen les diferències, a més d'un increment de la tolerància i del respecte de la diversitat, i li van suposar, acadèmicament, l'adquisició d'uns coneixements que aleshores no podia trobar ni a Mallorca ni a Catalunya i un contacte personal i amical amb els romanistes del moment, que es perllongaren durant anys. Tot plegat incidí sens dubte en el desenvolupament del *Diccionari català-valencià-balear*.

L'any vinent s'hauria de commemorar la darrera excursió d'Alcover a terres europees, que tingué lloc entre el 21 d'abril i el 30 de juliol de 1913. En realitat, però, en resseguir-ne la biografia, cada any hauria de suposar el record d'una de les múltiples tasques que duqué a terme, fet que n'actualitzaria la figura i que permetria d'il·luminar un nou aspecte de la seva obra.

Maria Pilar Perea Sabater és professora de la Universitat de Barcelona.

1 Fa referència a la famosa guia de viatges Baedeker's London and Its Environs, de la qual es feren nombroses edicions.

2 Es deu tractar del llibre per a viatgers Die Rheinlande, també de Karl Baedeker.

3 Aquest viatge es recollí íntegrament en el tom V del BDLC, en forma de «Dietari de l'eixida de Mn. Antoni M. Alcover a Alemanya y altres nacions l'any del Senyor 1907».

4 Publicat per Josep MASSOT i MUNTANER amb el títol «El viatge d'Antoni M. Alcover a Montserrat i a Llorda (1883)», a Randa, LII (2004), 89-119, i reproduït a Escriptors i erudits contemporanis. Quarta sèrie, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquix.cat

subscriu-t'hi!

GRAN!
SUPER!
REI!
VISCA!
GUAI!
I AQUESTA ALEGRIA?
ELS HA REGALAT A TOTS UNA SUBSCRIPCIÓ A L'ESQUITX!

La Institució Pública Antoni M. Alcover i l'any Alcover 2012

TEXT: M. MAGDALENA GELABERT I MIRO

Enguany, 2012, es compleixen cent cinquanta anys del naixement d'Antoni M. Alcover, una de les grans figures que ha conformat la nostra personalitat com a poble i que va saber aportar tota la seva energia i decisió a preservar les nostres paraules, la llengua catalana en tota la seva plenitud i extensió.

Marató de Rondalles de la Setmana Alcover 2012.

Per aquest motiu, l'Ajuntament de Manacor i el Consell de Mallorca, amb el suport de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, decidiren dedicar l'any sencer a promocionar diverses iniciatives commemoratives d'aquesta efemèride amb l'objectiu de donar a conèixer i potenciar la figura d'Antoni M. Alcover.

La Institució Alcover s'ha sumat amb feina i il·lusió a aquesta causa, que constitueix la nostra raó de ser. Així, iniciarem l'any amb la confecció d'un logotip específic que identificàs l'Any Alcover 2012 i que s'elaborà a partir d'una obra de l'artista manacorí Llorenç Ginard. Aquest logotip ha presidit i anunciat els diversos actes que s'han fet al llarg dels mesos.

Una de les primeres fites fou la setmana d'actes que la Institució Alcover destina a commemorar el naixement, dia 2 de febrer, de l'il·lustre canonge. La Setmana Alcover

2012 fou ben sonada i acollí actes diversos com la inauguració d'una Biblioteca Monogràfica sobre Antoni M. Alcover, presentacions de llibres i de materials didàctics sobre ell o un taller de jocs de rol sobre les rondalles, per exemple. La Setmana Alcover acabà amb la VIII Marató de Rondalles, que oferí, com cada any, dotze hores de rondalles de manera ininterrompuda.

Continuàrem durant el mes d'abril dedicant els actes de la Setmana del Llibre a la figura d'Antoni M. Alcover, que es passejà en forma de gegantó enmig de les paraules de llibres que s'exposaren al Claustre de Sant Vicenç Ferrer de Manacor acompanyat per un grup d'actors que encarnaven personatges de rondalles i les explicaven als infants i grans. També fou el tema de X Concurs de Redacció Literària per a Joves, que té lloc cada any durant la Setmana del Llibre. Dia 27 d'abril, celebràrem al pati de la Institució el Dia Internacional de la Dansa, que dedicàrem a homenatjar l'Any Alcover. Els dies 11 i 12 de maig, tingueren lloc les VII Jornades d'Estudis Locals de Manacor, dins el marc de les quals dedicàrem una àrea a la figura d'Antoni M. Alcover i diversos investigadors presentaren comunicacions relacionades amb ell. Dia 31 de maig inauguràrem l'exposició de ceràmi-

ca *Alfabet*, relacionada amb elements característics i textos d'Alcover de l'artista Elisenda Pipió Gelabert.

Moltíssimes entitats manacorines s'han volgut sumar a l'Any Alcover amb visites guiades amb motiu de les festes de la barriada, com és el cas des Serrall o de ses Tapareres. En el cas de la barriada des Convent, dedicaren a Alcover diverses visites i activitats, a més del pregó que encetà les festes, que fou a càrrec de l'investigador i alcoverista Llorenç Mas i Perelló.

La Institució Alcover també ha donat suport i ha coordinat activitats diverses que s'han fet a altres pobles amb motiu de l'Any Alcover, com ara Sant Llorenç, Son Servera o Porto Cristo, que han acollit exposicions, conferències, activitats didàctiques o lúdiques i espectacles de rondalles, entre d'altres.

Una de les activitats més espectaculars i festives fou la desfilada de carrosses i comparses que cada any se celebra per cloure les fires i festes de primavera de Manacor i que enguany, dia 3 de juny, es dedicà a la figura d'Antoni M. Alcover. La participació fou massiva i els carrers s'ompliren d'alegria i color amb elements relacionats, sobretot, amb les rondalles. La carrossa guanyadora fou la dedicada al Primer Congrés Internacional de la

Llengua Catalana feta per l'APIMA del Col·legi Sant Vicenç de Paül. Està previst que tot aquest material s'exposi ben aviat a la Institució Alcover per continuar amb la festa sobre Alcover en el seu any.

També hem rebut una allau de visites escolars, de grups d'estudiants universitaris, associacions de persones majors, col·lectius diversos com antics seminaristes, glosadors, etc. que han volgut conèixer una mica més la figura del nostre canonge des de la Institució Alcover que l'homenatja.

Resten, encara, nombroses activitats per fer: rondalles damunt l'arena, presentacions de llibres que estan a punt de sortir publicats, cursos d'estiu i d'hivern, noves exposicions, elaboració d'unes plaques de marès per a les esglésies que edificà Alcover, una missa del bisbe de Mallorca, Jesús Murgui Soriano, prevista per al mes de setembre, etc.

En conjunt, des de la Institució Pública Antoni M. Alcover pensam que hem aprofitat l'ocasió per donar ressò a una de les figures que més han marcat la trajectòria cultural del nostre poble i a qui devem honor i gratitud eterns!

M. Magdalena Gelabert i Miró és directora gerent de la Institució Pública Antoni M. Alcover.

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

blanquerna, 11-1º · 07003 · palma
971 723 819 · 649 670 163
ecografic1@gmail.com

Alexandre Ballester: la renovació del teatre català

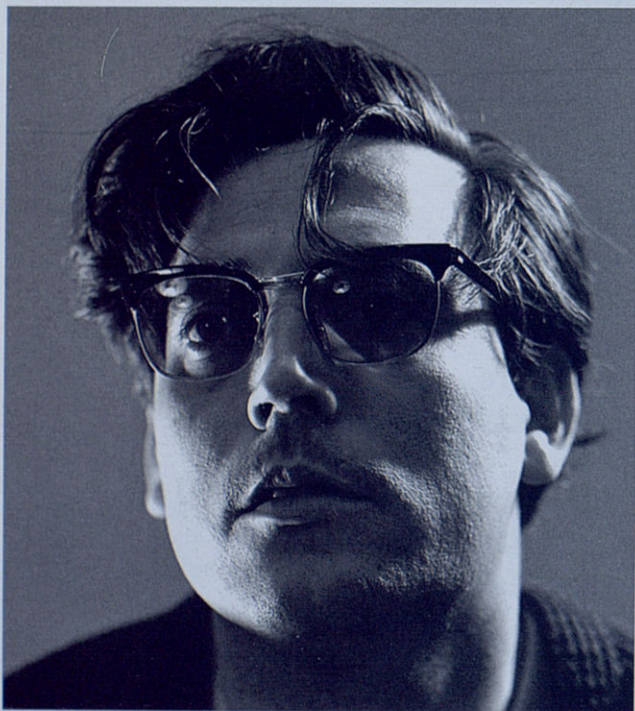
PER JOAN GUASP

El passat estiu, concretament el 30 de juny de 2011, aviat farà un any, va morir Alexandre Ballester. Encara que la seva salut era força precària, la seva mort fou inesperada. Jo em trobava a Badalona recollint el premi de teatre Inicia't per l'obra *L'honorable Matarrates*. Quan vaig arribar a l'hotel, per Internet, em vaig assabentar de la mort del meu admirat mestre i amic. Feia estona que intentava entrevistar-lo per a EL MIRALL, però a causa de la seva llarga malaltia ho anàrem deixant anar per quan es recuperàs. Malaauradament no va ser així. Uns mesos després de la desaparició de n'Alexandre, vaig escriure una semblança seva com a homenatge i recordatori, tot suplint aquella entrevista mai del tot enllestida.

Un dels espectacles teatrals més meravellosos que s'han vist mai a Mallorca es va fer el 1968 amb el títol *Assaig d'espectacle per a una nit d'estiu*. L'autor era Alexandre Ballester, i el muntatge tingué lloc al pati de l'Escola Graduada de sa Pobla, al centre de l'illa. L'autor va escriure aquest text a llapis i no el passà mai a màquina, ni ell ni ningú. Es tracta d'una obra musical que naturalment no es va publicar mai perquè les diferents intervencions

Joan Guasp i Alexandre Ballester. Foto cedida per Revista 'Sa Plaça'

dels intèrprets de l'obra només disposaven de la seva part corresponent, i l'autor, n'Alexandre, no es va preocupar de desartot plegat l'original. Fins que a la dècada dels norantes, un dels actors que havia intervingut en la interpretació de l'obra va trobar dins un calaix de casa seva el text complet, escrit per la mà de Ballester, i decidí fer-ne fotocòpies i repartir-les als amics que encara recordaven aquella meravellosa nit d'estiu. Després, l'Ajuntament de sa Pobla el va publicar en un llibret que va regalar al poble. Aquesta obreta musical, extraordinària, no va ser allò primer que va escriure Alexandre Ballester. Abans ja havia escrit al-

tres peces i havia estat guardonat. Fins i tot, alguna d'aquestes l'havien escenificada a Barcelona. Alexandre Ballester va néixer a Gavà el 1933, de pares mallorquins. El 1934 es va traslladar a sa Pobla, on va viure fins al dia de la seva mort. El seu primer text teatral va ser *Foc colgat*, escrit el 1963, amb el qual guanyà el premi Carlos Lemos de 1967: el va estranar el grup Bambalines al Teatre de l'Aliança del Poble Nou de Barcelona el 1968. Encara que, abans, havia estrenat, l'any 1966, al Teatre Principal de Palma, *Siau benvingut*, una tragicomèdia dirigida pel seu amic Antoni Mus, director alhora de la com-

panyia Artis.

El 1966 havia estat un any de grans alegries i troballes teatrals per a Alexandre Ballester. A més de l'estrena de *Siau benvingut*, que amb el temps s'ha convertit en la seva obra més emblemàtica i popular, va escriure *Un baül groc per a Nofre Taylor*. Tot plegat, i els projectes que tenia entre mans, era un intent de reformar l'escena teatral de Mallorca. Partint del teatre costumista mallorquí, aleshores conegut com a *teatro regional*, n'Alexandre volia imprimir un caràcter modern i diferent al que ell escribia. I ho va aconseguir del tot. *Massa temps sense piano* és del 1967, i també ho és *Dins un gruix de vellut*, dues obres que incideixen plenament en la seva idea de modernitzar i renovar, ja no tan sols l'escena mallorquina, sinó també la catalana. Semblava, amb aquestes obres i les posteriors, que ho aconseguia. No debades fou estrenat diferents

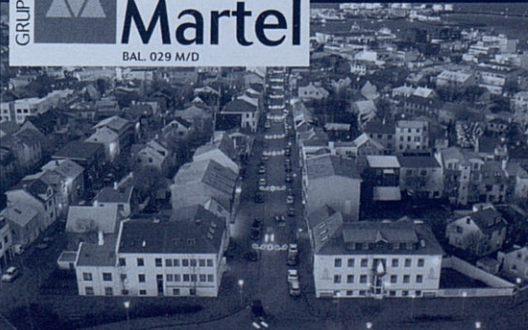
cops a Barcelona, i els seus textos foren interpretats per excel·lents actors que aleshores començaven la seva carrera en el si de grups que tindrien la seva importància en aquella època, dirigits per Frederic Roda, Joan Lluís Bozzo i Josep Anton Codina, entre d'altres. Més endavant, i després d'escriure algunes obres més, com per exemple *Fins al darrer mot*, *La tragèdia del tres i no-res*, i poques més, com *Maria Magdalena o la penedida gramatical* i *Cap cap pla cap al cap del replà*, publicà *Joc de tres*, en què incloïa tres obres de les ja publicades amb anterioritat. Encara guanyà el premi Ignasi Iglésies amb *Començament a punt de pesta*. I restà mut: es donà una treva d'una llarga temporada obscura en què la vena de la inspiració es va assecar, o en què ell, desmoralitzat pel poc ressò de la seva obra, optà per restar mans plegades a casa seva. Això passava, més o menys, als primers anys

setantes.

Al temps que ell es quedava amb la boca copa, altres autors de la seva generació sorgiren del no-res amb una força inusual, com foren els casos de Benet i Jornet i de Jordi Teixidor, aquest amb el seu famós *El re-taule del flautista*, una sàtira política d'allò més divertida i inspirada. Alexandre Ballester, així i tot, no descansava. Havia escrit una desena de peces teatrals tot al llarg d'una dècada i era el moment de la reflexió. El seu teatre havia estat representat en espais que ara diríem alternatius, no sempre en locals teatrals ni pujant a un escenari. El seu teatre, de fet, no era un teatre que convidàs els directors a fer-lo pujar als escenaris, perquè es tractava d'un teatre trencador, de temàtica i contingut políticament i socialment reivindicatius. Era una mena de teatre de combat. S'enfrontava amb l'ordre establert, de manera específica amb l'ordre establert dins el

món mateix del teatre.

Aquí el podríem comparar a Pedrolo, Manuel de Pedrolo, al qual, fent un teatre de molta qualitat, se li atribuïen aspectes només valorats per minories selectes, i d'aquesta manera fou emmarcat dins la línia del teatre de Beckett i, encara més, del de Ionesco. Alexandre Ballester havia remogut el món de l'escena catalana, l'havia sacsejat, però a ell no se li reconeixien els mèrits enormes que tenia. Això desencanta, afebleix. Potser fou aquesta la causa del seu aïllament temporal. Perquè reneix el 1983 amb el premi Born de Ciutadella amb una obra excel·lent: *L'única mort de Marta Cincinnati...*, que tampoc no va pujar als escenaris. L'any 1985 escriu *Al caire de les campanes* i aconseguix el premi Teatre Principal de Palma. També queda, encara ara, sense estrenar professionalment. De fet, el teatre d'Alexandre Ballester, que té una for-

GRUP AVA

Viajes
Martel
BAL. 029 M/D

Especial llargues distàncies. Estiu 2012

ISLÀNDIA
CIRCUIT 8 DIES. SORTIDES DES DE MADRID 1.644 euros
PUNTA CANA
7 NITS TI, DES DE MADRID 940 euros
RIBERA MAIA
7 NITS TI, DES DE MADRID 1.120 euros
TAILÀNDIA
CIRCUIT 10 DIES. SORTIDES DES DE MADRID 1.570 euros

Oms, 50 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · A/e: ventas@viajesmartel.com
 www.martel.es

ça superior, que és innovador, que remou les consciències i fa encendre els llums més profunds dels seus lectors, no arriba als espectadors. No hi ha grups, ni companyies, ni programadors, ni directors que vulguin arriscar-se amb la seva obra.

Ell segueix escrivint. Malgrat tot, ja a la maduresa de la vida, és conscient que l'únic que li queda és escriure. I escriure textos teatrals com només ell sap fer. D'aquesta època podem esmentar *Les llàgrimes del vienès*. Encara el 2010 va escriure una nova obra: *Un no res d'eternitat*. I el 2011, dos mesos abans de morir, obté el premi Josep Ametller de Teatre amb /

passen les tempestes.

Com era i com és el teatre d'Alexandre Ballester? Se l'ha de considerar de caire clàssic, ja que escrit i situat en el passat es pot llegir en el present i es podrà llegir i representar en el futur. Però té el defecte de la innovació, el defecte de ser considerat un teatre per a minories, per a intel·lectuals desenfeinats. Semblarà un disbarat qualificar el teatre d'Alexandre Ballester de teatre de text, però aquesta és la gran veritat. Alexandre Ballester ha viscut una època en la qual, als Països Catalans, s'ha rebutjat el teatre de text allunyat de costums barats i populismes sense inquietuds de cap mena. A més, ha escrit,

com tants altres autors de teatre de text, les seves obres d'una manera poc usual, diferent, *incomprendible* per al gran públic. No han estat temps per al Teatre amb majúscules. No tan sols el públic, sinó també les institucions culturals, no han sabut ni han volgut valorar un teatre compromès, no exclusivament compromès amb la societat i amb la política, ni tan sols amb la cultura: un teatre captat per l'autor dins les profunditats del seu propi jo, dins l'interior de la pròpia ànima. Un teatre de llibertat, digne i de dignificació, obert, modern, original, que diu i expressa i difon moltes més coses que literalment ha escrit l'autor.

En Ballester hi ha un valor afegit: la poètica. Una poètica també diferent de la convencional, una poètica teatral en què els personatges i les situacions conformen el cor de la història que es conta, si és que se'n conta cap. L'imaginari no substitueix mai la realitat, la potència, la fa reviure amb força, desperta les consciències, les fitora en un racó fins que en mostra la substància més amagada, aquella que es nega a veure i a contemplar. Els textos d'Alexandre Ballester són veritables poemes condemnats a no pujar a l'escenari. Fins quan? Déu faci que la ceguesa no sigui de llarga durada.

L'IRL celebrarà el 150è aniversari del naixement d'Antoni Maria Alcover amb

Josiane Bru
Christine Kawan
Michèle Simonsen
Isabel Cardigos

Carme Oriol
Rafael Beltran
Jaume Guiscafrè
Josep Grimalt

29 i 30 d'octubre
a la seu de l'Institut Ramon Llull

Institut Ramon Llull
C/ Protectora, 10 local 11
07012 Palma
Tel: + 34 971 729667

IRL institut
ramon llull

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

Només un 13% dels pares trien que els seus fills aprenguin a llegir i escriure en castellà

Una vegada acabat el procés d'escolarització per al proper curs, en el qual per primera vegada els pares han pogut triar la llengua en què els seus fills han d'aprendre la lectoescriptura, només un 13% han optat pel castellà. Altrament, en el conjunt de les Illes Balears, un 62% ha triat el català, i la resta, un 28%, no han indicat cap llengua, la qual cosa vol dir que accepten el projecte lingüístic del centre, que, majoritàriament, és en català.

Aquestes dades representen un cop dur per al govern de José Ramón Bauzá, que ha fet un cavall de batalla de la tria de llengua, però la immensa majoria dels pares han optat o bé pel català o bé per fiar-se del projecte del centre. Tot l'enrenou que ha portat aquesta obsessió per llevar àmbit de difusió a la llengua pròpia de les Illes Balears i tanmateix han estat molts pocs els qui han demostrat que no els anava bé així com estava.

Ara el problema serà la implantació d'aquesta tria, ja que la Conselleria d'Educació ha anunciat que seran els docents dels centres que tenen matriculacions amb les dues llengües els qui hauran de gestionar la llengua que s'utilitzarà a les classes.

Presentació del «Diccionari de dubtes del català oral»

El passat dimecres 6 de juny, el Consell de Mallorca i la Universitat de les Illes Balears varen presentar el *Diccionari de dubtes del català oral* (DDCOR). Hi varen intervenir els autors, David Paloma i Mònica Montserrat, i el lingüista i professor de la UIB Gabriel Bibiloni, col·laborador de l'obra. Aquest diccionari digitalitzat sonarà recull 2.600 entrades, de cada una de les quals exposa la pronunciació recomanada en les cinc varietats principals del català (català central, mallorquí i rossellonès, del bloc oriental, i català nord-occidental i valencià, del bloc occidental). A més, inclou etiquetes explicatives dels criteris de pronunciació i una selecció de textos d'autoaprenentatge en versió escrita i oral. La selecció d'entrades que s'ha fet garanteix que tots els fenòmens hi estiguin representats, la qual cosa permet resoldre qualsevol dubte per imitació.

Hi participaren la directora insular de Cultura del Consell de Mallorca, Catalina Sureda; el vicepresident de Cultura, Patrimoni i Esports, Joan Rotger, i la vicerectora de Projectió Cultural de la UIB, Patrícia Trapero.

Presentació del «Diccionari de partits polítics de les Illes Balears»

El passat dijous 7 de juny, al Centre de Cultura Sa Nostra, de Palma, es va presentar el *Diccionari de partits polítics de les Illes Balears (1900-2008)*, dirigit pels professors del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts de la Universitat de les Illes Balears Antoni Marimon i Sebastià Serra. A l'acte hi varen intervenir el director de l'Institut d'Estudis Balearics, Cristòfol Vidal; el catedràtic d'Història Contemporània de la UIB, el doctor Miquel Duran, i els directores del diccionari, Antoni Marimon i Sebastià Serra. L'acte va ser moderat per l'editor Lleonard Muntaner.

[el semàfor]

VERMELL

Una altra vegada al Govern de les Illes Balears, pel seu encaparrotament a marginar la llengua pròpia de Mallorca, que ha arribat fins a l'extrem de justificar l'acceleració de la reforma de la Llei de funció pública amb l'argument que el català és «un obstacle». També ha impulsat la segregació lingüística a les aules i, davant el fracàs de la proposta, ha aprovat una ordre que insisteix en aquesta qüestió. L'actitud del Govern Bauzá ha provocat una reacció social sense precedents, amb mobilitzacions espontànies arreu de Mallorca i amb la implicació destacada de la societat civil.

GROC

A Twitter, per haver obert el procés de traducció del seu sistema al català. S'afegeix d'aquesta manera a la llista ja formada per Facebook, Google, Youtube, Windows Live i Blogger, que ja fa temps que estan disponibles en la nostra llengua. Entre els webs més visitats ja només quedaran Amazon i Yahoo. El procés ha estat lent i resultat de la presència dels internautes catalanoparlants, tot i la constatació de la presència i la vitalitat del català a Internet.

VERD

Als centenars de pares de les Illes Balears que han fet cas omís dels intents de crispació i de segregació lingüística impulsats pel Govern i pel seu conseller d'Educació, Rafel Bosch. Més enllà del ball de xifres que hi pugui haver, és clar que ha estat una ínfima minoria de pares la que ha triat que els seus fills facin la lectoescriptura en castellà. Una xifra que posa en evidència la inexistència de la suposada «majoria silenciosa» que dona suport a la política lingüística de Bauzá. Les famílies de les Illes Balears han ignorat els intents, impulsats per la maquinària propagandística del PP, de polititzar l'ensenyament, i han fet confiança, com no podia ser d'altra manera, a la gran tasca feta pels ensenyants durant els darrers anys.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

carrer de Jaume Ferran, 60

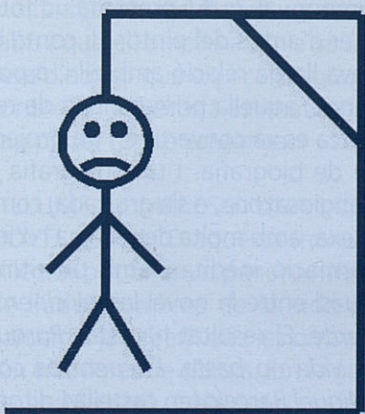
07004 Palma

Telèfon: 971 723 299

[racó econòmic]

Sensacions d'un indefens

BIEL MATAS

Aquest estiu, època que comportaria aflluïr, aprofitar un temps i uns espais per a la relaxació, ens trobam en un marc en què la preocupació i el desassossec pels incabables moments econòmics que vivim ens provoquen sensacions penoses i decebedores.

Embullats dins la confusió. Ningú no explica tot el que ha d'explicar, i allò que ahir era 10 avui és 20 amb tota la barra del món. Sense complexos.

Estafats pels irresponsables. Fan servir la tàctica del mentider *il·lustrat* quan, per exemple, diuen que «han

aflorat actius tòxics» per no dir que s'han generat pèrdues.

Escandalitzats per l'assumpció desbocada de beneficis privats i pèrdues socialitzades, i la *naturalitat* amb què s'agafa el degoteig de l'atur.

Desencaixats, per les caixes (ara bancs), per tants de consellers amb carnet de partit a la boca decidint superar els límits considerats intolerables. Divorci entre allò predicat i allò practicat acompanyat del silenci sepulcral del Banc d'Espanya.

Esglaiats davant la fixació de la devaluació salarial per fer el país competitiu, com si els salaris fossin els únics determinants dels preus. Deliberadament s'ignora que el benefici empresarial s'hauria de reduir perquè configura també els preus. Alternativa sistemàticament exclosa que confirma la falsedat de la posició que no persegueix només l'augment de la competitivitat.

Indignats per una amnistia fiscal que encén qualsevol ciutadà mentre observa amb la boca oberta una decisió que no es pot acabar de

creure, i dins uns pressuposts que no es podran complir i que neguen qualsevol possibilitat de reactivació.

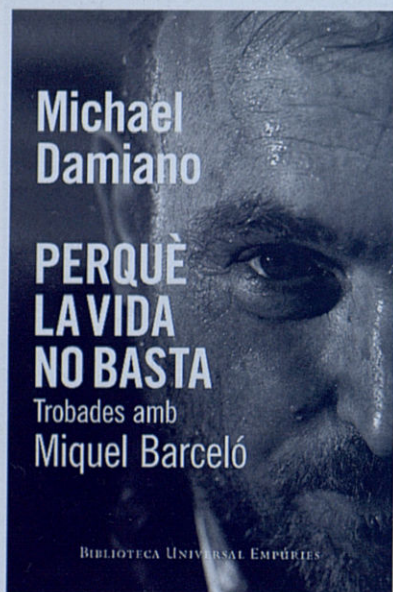
Astorats quan comprovam que el dèficit fiscal de les Balears és molt més quantios econòmicament que els doblers públics malbaratats suposadament per la corrupció o que les retallades socials dutes a terme per l'executiu balear. Anualment, els illencs pagam 3.500 milions a l'Estat que no retornen. S'està construint l'estat del malestar.

Indefensos per la forma amb què el nostre president Bauzá afronta qualsevol acció que hauria de ser defensar allò d'aquí. Cap reclamació de les quantitats que l'Estat deu a l'autonomia, cap menció ni tan sols a un plantejament d'intent de compromís. Qualsevol actuació s'ha tornat exageradament ideologitzada i fanàticament doctrinal.

Desconcertats per tot el que s'ha exposat, que podria ser més, el panorama d'estiu és força calent, però algunes actuacions segur que encara ens refredaran l'esperit.

Primera biografia de Miquel Barceló

BIEL MESQUIDA

TOT UN REPTE PER A MICHAEL DAMIANO. Aquest és el nom d'un jove nat a Nova York el 1986 que havia estudiat a la Universitat de Georgetown i va quedar seduït per Barceló. El 2006 coneix al Museu Reina Sofia la pintura de Barceló i queda molt tocat per aquella obra. L'any 2008, després de rebre classes de Marla Zárata, que l'introduí a la pintura barceloniana i l'encoratjà a fer un treball acadèmic sobre Barceló, li concedeixen un ajut. Aquell estiu ve aquí i comença a conèixer i entrevistar amics del pintor, com el galerista i antiquari Artur Ramon o el dibuixant Xavier Mariscal, que el posa en contacte amb Miquel Barceló, que el convida a la inauguració de la cúpula de Gi-

nebra. Va venir a Mallorca per fer feina amb Maria Hevia al Fons Documental, va viure a can Toni Amengual, que li presentà un fotimer d'amics del pintor i li contà la seva llarga relació amb ell i, a poc a poc, aquella primera idea de recerca es va convertir en un projecte de biografia. I una biografia a l'anglosaxona, o sia gruixada, complexa, amb molta de recerca i d'informació inèdita i amb un ritme quasi entre la novel·la i el *cinema vérité*. El resultat ha estat *Porque la vida no basta. Encuentros con Miquel Barceló* (en castellà Editorial Anagrama, en català Editorial Empúries), de tres-cents seixanta pàgines que vaig llegir en una primera versió castellana fa tres me-

t e n d è n c i e s
[llibres]

sos i cop en sec vaig escriure: Michel Damiano es va posar un repte molt difícil: fixar en mots la vida de Miquel Barceló. I mitjançant tota casta de miradors i d'un joc finíssim de perspectives, ha aconseguit caçar al vol un bon feix d'imatges, d'idees i de fets d'aquest pintor tan metamòrfic com la seva obra, i entregar-los al lector amb tots els tremolors de la seva veritat més íntima. Per a la presentació del llibre a Palma, a la llibreria Literanta, el passat 18 de maig de MMXII, en vaig llegir la versió catalana, traduïda magníficament per Librada Piñero, i hi vaig descobrir noves informacions que m'havien passat per alt a la primera lectura. Record que vaig dir que allò que m'interessa més de l'obra és aquesta visió d'una innocència perversa –i ho dic oximòricament– de Damiano que li permet contar coses que per a molts d'amics resultarien un tema tabú i que ell amolla amb la senzillesa d'aquell que explica tot quant coneix del seu artista estimat sense cap pudor ni cap vergonya.

LLUMS I OMBRES D'UNA VIDA NOVEL·LESCA. D'aquesta manera el lector pot tenir un panorama ple de llums i ombres de la vida de Barceló. I ja sabem que les ombres són creadores de clarors. Em fa gràcia en Michael quan des d'un bell

principi diu: «Barceló és un seductor, en tots els sentits. Gairebé tot-hom que es relaciona amb ell acaba volent més del que en rep i les persones que l'envolten sempre voldrien més temps, més atenció, més afecte, i jo no vaig ser-ne cap excepció. [...] Gràcies a ell vaig conèixer amics i col·legues, però també enemics i examants, persones que l'admiraven i altres amb qui decididament no tenia bona relació. [...] Vaig anar descobrint un personatge complex, contradictori, d'enorme generositat i a la vegada d'un gran egoisme, amb un costat dolç i un altre perillós.» Tota una declaració de principis que seguirà al peu de la lletra. El fil de la trama és estupend. Comença quan aquest cronista li presenta Barceló a la inauguració de la cúpula de Ginebra i des d'allà conta totes les peripècies d'aquella obra magna. Després passam a Mallorca, i l'exposició *Barceló abans de Barceló* és una bona excusa per explicar naixença, infantesa i joventut de l'artista. D'aquí va cap a Barcelona i ens conta les aventures de Barceló en una ciutat que l'estima, que ell adora i que ha estat testimoni de tota la seva trajectòria. Sap captar molt finament que: «Barceló s'identifica com a català. Una vegada va fer un esbós titulat *Història de l'art català* que suggereix una trajectò-

ria de Miró a Tàpies i a ell mateix.» El seu pas per Nova York estarà molt ben contat des de la seva primera exposició amb Leo Castelli fins al muntatge del *Gran elefant dret* de suara mateix a Union Square de Manhattan. Damiano ens farà veure la dificultat de Barceló d'introduir-se en un mercat tan especial com el dels Estats Units. Mali i els viatges d'Àfrica formen part d'un altre bloc essencial de la biografia que Damiano documenta molt bé per mitjà dels quaderns de l'artista i també d'un viatge que fa amb ell per rodar el film d'Isaki Lacuesta sobre Augiéras i fer el darrer *Paso doble* a Gogolí. Els estudis de París i la fascinació de la ciutat sobre l'artista que l'ha triada per tenir casa permanent al Marais ocupen un bon gruix del llibre. Coneixem els espais i les persones que l'enrevolten en cada moment. El mural de la capella del Santíssim de la Seu de Mallorca i la realització dels vitralls que va de 2000 a 2007 també estan documentats amb primfilsats detalls. I la vida familiar i amistosa del pintor surt en nombroses ocasions, amb la qual cosa en tenim un retrat molt matissat i complet amb brillantors i deficiències, amb contradiccions i grans realitzacions, amb egoismes i tendreses. Un bon gruix de notes i

el mirall
amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

Realització, manteniment,
rega i neteges forestals

GOMARIZ S.L.
Jardiners

Ecojardineria

Camí de Can Frontera, travessa II, núm. 4 · Tel. 971 60 11 25
Tel./fax 971 60 76 46 · Pla de na Tesa - 07141 MARRATXÍ
jardiners@gomariz.info - www.gomariz.info

agraïments ens donen les fonts de moltes de les seves escriptures i ens revelen un treball de camp molt ampli i detallat. M'agrada el gran *finale* que Damiano dedica a Barceló i que és la justificació del títol: «Però, malgrat la seva intensíssima experiència de la vida, hi ha en ell una profunda inquietud. Encara sent la necessitat d'anar més enllà, de crear un altre món —el de la seva pintura—, perquè, per a ell, la vida per ella mateixa no basta.» Molt recomanable.

LLIBRES PER SOBREVUIRE EN TEMPS DE POBRESA MENTAL. Heus aquí llibres d'ara mateix, fets per escriptors contemporanis que afiquen dins les seves obres allò que passa en el món, les palpitations del nostre temps. I m'he posat a confeigir obres d'aquí i d'allà, catalanes i traduccions, i això és el

resultat. Puc assegurar que tots aquests textos tenen qualitats literàries, emperò cada lector ha de cercar els que s'avenguin més amb el seu estat d'ànim. Heus aquí la petita biblioteca d'estiu.

Males companyies, de Marc Cerdó (El Club dels Novel·listes); *Olor de colònia*, de Sílvia Alcàntara (Edicions de 1984); *Percaceries i Talls d'ombra*, de Sebastià Perelló (Lleonard Muntaner Editor); *El Gattopardo*, de Tomasi di Lampedusa (Proa), trad. Pau Vidal; *Els xiprers tentaculars* (Edicions Vitel·la), de Susanna Rafart; *Homes i ocells* (El Club Editor) de Blanca Llum Vidal; *Crònica de la independència*, de Patrícia Gabancho (Columna/L'Arquer); *Els jugadors de whist*, de Vicenç Pagès (Empúries); *El vigilant i les coses*, de Pasqual Farràs (Edicions de 1984); *Winesburg, Ohio*, de Sherwood Anderson (Viena), trad. Francesc Parcerisas; *La*

nit de les papallones, de Jordi Coca (Ed. 62); *Twistanschauung* de Víctor García Tur (Empúries); *Manuscrit trobat a Saragossa*, de Jan Potocki (Quaderns Crema), trad. Anna Casassas; *Una tempesta i Una dona veloç*, d'Imma Monsó (La Magrana); *La descripció del món. Llibre de les meravelles*, de Marco Polo (Proa), trad. Manuel Forcano; *Maletes buides*, de Jordi Puntí (Empúries); *Plantem cara*, de Joan Solà (La Magrana); *Contes russos i Mossegar la poma*, de Francesc Serés (Quaderns Crema); *Com triomfar a la vida*, de Quim Monzó, edició de Julià Guillamon (Galàxia Gutenberg / Cercle de Lectors);

La vida, el temps, el món: sis dies de conversa amb Joan F. Mira, de Pere Antoni Pons (Publicacions de la Universitat de València), i *Combray*, de Marcel Proust (Viena), trad. Josep Maria Pinto. Passareu un guster!

Obre els ulls

Cirurgia ocular amb làser integral. Més ràpida, més segura.

971 20 15 12 • www.iom.es

Robert Gutiérrez + Albert Pinya «Roleplay Colonial»

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

Obra de Robert Gutiérrez.

Fruit del treball fet en la que ha estat la sisena edició del projecte CRIDA, el Casal Solerri ens acosta el projecte creat per Robert Gutiérrez i Albert Pinya. *Roleplay Colonial* és el títol d'aquesta mostra, en la qual trobam obres de gran format elaborades conjuntament pels dos artistes, obres gràfiques intervingudes i dues instal·lacions que ens acosten a la seva visió del que va suposar la colonització de Filipines, arxipèlag de milers d'illes que varen ser aglutinades de forma aleatòria pels colonitzadors espanyols. L'exposició forma part del cicle (HIPER)vincles, que comissa-

tendències

[art]

rien Pau Waelder i Fernando Gómez de la Cuesta i que ocupa la Zona Base del Casal Solleric.

Dos artistes, una visió

L'exercici que han fet ambdós artistes, amb total complicitat, és poc usual i, per això, mereix una reflexió sobre la individualitat que hi ha en la creació i la necessitat de compartir idees i experiències en projectes que uneixin plantejaments comuns. Els mesos de feina conjunta, a la residència d'artistes CRIDA, ha donat com a fruit una proposta crítica que conta històries i dóna testimoni de fets i realitats que formen part d'una història comú que tendeix a oblidar-se en el món globalitzat que compartim.

Robert Gutiérrez (1972) va néixer a Manila, Filipines. Les seves pintures, de colors vibrants i curosament detallades, destil·len els ecos del folklore filipí en un món futurista. El seu potent imaginari transforma els paisatges en un remolí postindustrial de maquinària que s'acosta l'abstracció. Ha mostrat la seva obra en exposicions individuals a la Richard Heller Gallery, de Santa Mònica (2010), Torri i Geminian, Milà (2005, 2008) i Los Angeles (2004). El seu treball ha estat inclòs en exposicions col·lectives a Deitch Projects, Yerba Buena Center for The Arts, Weatherspoon Art Museum, White Columns, Kemper Museum of Art i en l'exposició del museu, *L'habitatció del pànic*, organitzada per la Fundació Deste d'Art Contemporani d'Atenes, Grècia.

Albert Pinya (Palma, 1985) fou guanyador, l'any 2007, del Primer Premi del Certamen Art Jove d'Arts Visuals. En la seva trajectòria artística hi ha destacades participacions en mostres col·lectives, com l'exposició *No va más. The games on*, també l'any 2007, al Museo Vostell-Malpartida de Cáceres, comissariada per Achille Bonito-Oliva. A partir d'aquest any comença

Obra d'Albert Pinya.

Obra d'Albert Pinya.

Obra de Robert Gutiérrez.

a col·laborar amb galeries d'Itàlia i Espanya. Entre les exposicions recents podem destacar la seva participació en el Festival LOOP a Barcelona (2009) i la mostra *Art Report* (2009), a la Fundació Centro Cultural Sa Nostra de Palma, a més de les individuals *Entre la obra gráfica y la obra trágica: El resplandor de la inmundicia* a la Galeria Ferran Cano (Palma, 2010); *Pinto, luego existo. Capítulo 13. El dramaturgo y el clown*, a la galeria Allegra Ravizza Art Project (Milà, 2011), i *Belén nº13. Accio-*

nes y ejercicios entorno al nacimiento de Jesucristo, feta a Can Marquès, Palma, l'any 2010. Durant l'etapa en què col·labora amb la galeria AMT- Torri & Geminian, coneix Robert Gutierrez, amb qui fa ara el projecte *Roleplay Colonial*. La seva obra sorprèn pel tractament dels temes, partint d'una figuració de colors plans propera a la il·lustració, en la qual introdueix les seves visions desenfadades i iròniques alhora.

Lúdic, àcid, lúcid

Roleplay Colonial ens condueix la

mirada cap a la història, una història testimoniada per documents, imatges, narracions mantingudes generació rere generació, que han creat la visió que tenim avui dia del que va suposar la colonització de Filipines, i que els artistes han utilitzat per elaborar un discurs narratiu que ens aporta la seva percepció sobre successos i esdeveniments produïts per la irrupció d'una nova cultura que solapava la ja existent. Gutiérrez i Pinya ens expliquen visualment diversos esdeveniments significatius d'aquesta colonització, després de documentar-se amb profunditat, consultant fonts d'arxius que complementen la visió que ja tenien del tema.

L'any 1561, els espanyols varen desembarcar a l'arxipèlag, i l'anomenaren Filipines. Amb la invasió, aglutinaren de manera arbitrària illes que anteriorment no tenien

cap relació entre si. Malgrat tot, els espanyols no aconseguiren conquerir tot l'arxipèlag, fins que varen arribar a Mindanao, que conquereixen més per l'acció dels missioners cristians que no pas per les armes. El paper dels religiosos fou molt important, i apareix representat a l'exposició per una magnífica peça de gran format que representa la primera missa que es va fer a Filipines, una obra colorista que contrasta amb la grisor del que suposà aquest acte simbòlic per als filipins.

Amb una visió plena d'acidesa, Robert Gutiérrez i Albert Pinya aconseguixen endinsar-nos en el coneixement d'una història poc difosa, més aviat oblidada, i que ens afecta directament. Es desvien dels tòpics i del comunament acceptat, refonent i redefinint els esdeveniments importants, mesclant crono-

logies, trencant trajectòries, introduint elements com les catàstrofes naturals i el temor bíblic, el sobrenatural i les forces celestials, els marciàns i el garrot vil, soldats, capellans, guerrers, déus, verges i nadius, armes, vaixells, vísceres i sang, i la violència. Una història tan antiga com la vida mateixa, una història de conquistadors, però també de conquistats. Els estigmes del colonialisme a Filipines continuen avui dia, i els artistes pretenen donar-nos en una visió lúdica, lúcida, que defuig historicismes i que beu de les herències respectives, que imbueix l'espectador en una narració fresca, compromesa i directa; una narració plena de contemporaneïtat.

Albert Pinya + Robert Gutiérrez.
Roleplay Colonial.
Casal Sollieric - Zona Base.
Fins al 15 de juliol de 2012

CASAL SOLLIERIC

PLANTA NOBLE
CITYSTORIES AND GLOBAL CITIES.
ASIAN URBAN SHAPES
29 juny – 2 setembre

ÀREA 111
PABLO GENOVÉS. Cronotados
21 juny – 9 setembre

ESPÀI BORN
ALMAGUL MENLIBAYEVA. Daughters of Turan
Solo video 2003-2011
21 juny – 9 setembre

ZONA BASE
ROBERT GUTIÉRREZ + ALBERT PINYA
Roleplay Colonial
24 maig – 19 agost

SES VOLTES

HONG KONG. UN PUNTO DE VISTA
21 juny – 26 agost

TONI AMENGUAL. Mallorca som tots
21 juny – 26 agost

Ajuntament de Palma

FUNDACION
Banco Santander

La moleta de Pastoritx

Una passejada pels boscos de Valldemossa

TEXT I FOTOS: GASPÀR VALERO

Itinerari

Valldemossa

(urbanització l'Arxiduc) -

font de na Rupit - pla dels Xots

- pla de la Moleta - cim de la
Moleta de Pastoritx - font de na

Rupit - urbanització l'Arxiduc -

Valldemossa

Horari aproximat:

3 h (temps aproximat de marxa, sense les aturades)

Vista des del cim de la Moleta de Pastoritx.

[itineraris]

t e n d e n c i e s

Començam a caminar a l'inici del vial d'entrada a la urbanització l'Arxiduc des de la carretera de Valldemossa (km 17,200), poc abans de l'entrada al poble valldemossí. És el denominat carrer d'Àustria. En pujada, resseguim la volta del vial cap a l'esquerra, en lleugera pujada. Just després, abandonam la urbanització i voltam pel camí de carro que parteix en angle agut per la dreta. Les cases de la coma d'en Sureda, les de l'Hort de la Coma i la moleta de Pastoritx dominen la vista cap a llevant. Després de passar una barreira metàl·lica pel pas de vianants de la dreta, deixam una perforació d'aigua nova a l'esquerra, dita el pou de la Coma. Sis minuts més endavant, passam una barrera, amb graelles metàl·liques al sòl per evitar el pas del bestiar, mentre el camí de l'Hort de la Coma es desvia cap a la dreta. La nostra ruta continua en línia recta. Dos minuts després arribam a la font de na

Vista de Valldemossa.

Rupit, desvirtuada completament per un buc constructiu actualment en estat ruïnós, a la dreta del camí. Aquest indret recorda les contarelles i llegendes al voltant del camí de les cases del Rei Sanç.

Un poc més endavant de la font de na Rupit, posam atenció a la

ruta, perquè deixam el camí de la coma dels Cairats, una pista molt rosta que recorre la finca pública de Son Moragues, que continua recte, i voltam a la dreta, per un camí de carro que ens enfoca ja la direcció cap al nostre objectiu: la moleta de Pastoritx. Ben aviat el

camí volta a l'esquerra i després a la dreta. Al proper entreforc, deixam de banda la desviació de l'esquerra i continuam en línia recta. Superam un portell obert i, sis minuts més tard, voltam a l'esquerra, deixant de banda el camí de la dreta. Immediatament, abando-

www.esrefugi.es

ESQUI SNOW	ESCALADA	BARRANCS ESPELEO	VIACOS	MONTANYA CREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D'AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

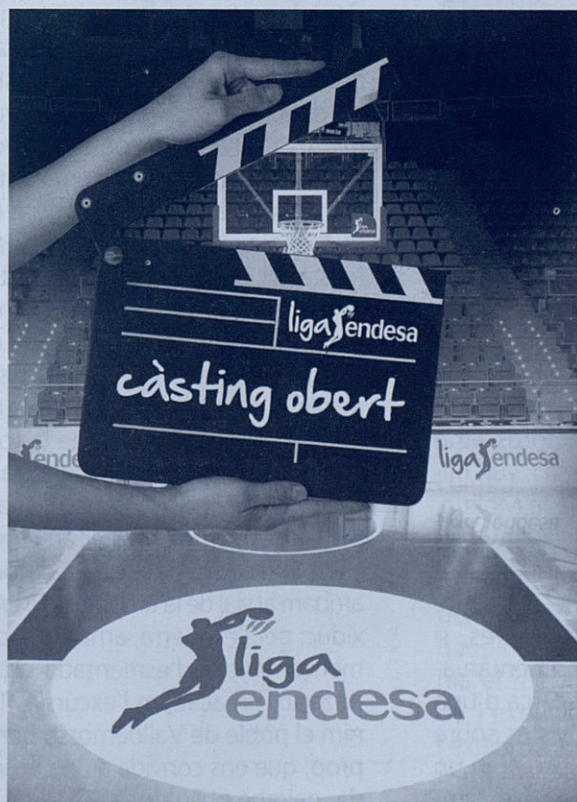
nam per un moment el camí de carro i anam via directa fins a un pujador amb graons de pedres, després del qual recuperem la pista i anam per la dreta. Ens trobam en el denominat pla dels Xots. Travessam una marjada planera, mentre que a la dreta s'estén la paret de l'alzinar. Les oliveres velles, de soca tortuosa, es barregen amb el pinar que ha envaït l'antic olivar. Passam un portell obert i continuam per un sender que va cap a la dreta, obviant el camí recte que arriba a la Regata de la Coma (indret més conegut amb el nom de pas d'en Príam). Alguns metres més amunt, vora una vella olivera, franquejam el portell del bosc i abandonam l'olivar. Immediatament després del portell, enllaçam amb un camí de ferradura, que agafam per l'esquerra, per continuar l'ascens, ja que vers la dreta arribaríem a les cases de la Coma. Dos minuts després, anam

El pla de sa Moleta.

per un tirany que puja el coster per un alzinar esplèndid i ombrívol; es tracta d'un dels anomenats pujadors de la Moleta. La remuntada ens deixa en un planiolet on passam

una pareteta; just després, anam cap a la dreta, deixant de banda un tirany que s'acosta a la serra de Son Moragues. Assolim així un collet, contrada denominada l'Es-

apunta't al càsting

per ser una de les noves estrelles de la Lliga Endesa

Grava el teu vídeo explicant el motiu pel qual vols sortir en el proper anunci de la Lliga Endesa

Entra a www.ligaendesa.com/casting per conèixer les bases de participació i segueix els passos per penjar el teu vídeo

Podràs guanyar fins a 750 €

Si el teu vídeo és el més votat a la xarxa, tindràs dos accessos Vip per assistir durant el cap de setmana, amb totes les despeses pagades, a la SuperCopa Endesa

*anima't, no perdis temps!
la Lliga Endesa, la fem entre tots*

Carena del cim de la Moleta de Pastoritx.

pès, on voltam a la dreta. Dos minuts després, passam una pareteta que ens deixa vora un coll de tords. El camí ens fa entrar en el món esvaït dels carboners, amb proliferació de rotlos de sitges i de barraques. Per aquesta alterosa però suau carena, a uns quatre minuts del coll de tords, deixam a l'esquerra un camí que davalla cap a les cases de Pastoritx.

Dos minuts després de l'entreforc arribam al centre del pla de la Moleta, amb una bassa, de forma semicircular, seguida d'una caseta d'un aiguavés, amb un aljub a la vora; és el centre del que fou una gran àrea d'activitat de carboners. Avançam per dins un alzinar espès i, a uns deu minuts de la bassa, arribam a un coll de tords amb vistes, entretallades per les alzines, sobre el poble de Valldemossa. Dos minuts més endavant, arribam a un rotlo de sitja amb la seva barraca, punt on posam molta atenció a la ruta, perquè deixam l'orientació vers migjorn i, cap a l'esquerra (nord-est), pujam a la recerca del cim de la Moleta. A uns cinc minuts de pujada, deixam a l'esquer-

ra un coll de tords, que guaita vertiginós sobre el vessant de Pastoritx. Ara en direcció sud, i amb domini de sòl de roquissar, assolim el collet de l'avantcim. La vista s'esplaia i assoleix la badia de Palma i la vall propera de Pastoritx. En dos minuts més, aconseguim arribar al cim de la Moleta de Pastoritx (753 m d'altitud). La panoràmica, que es vol fer present en un radi de 360 graus, lluita amb el sedàs vegetal de les alzines que cobreixen tot el cim i s'estén fins a la llunyania.

Davallam del cim de la Moleta de Pastoritx pel mateix camí, per la qual cosa arribam a la sitja i la barraca que ens deixa en el camí de carboners, on voltam a la dreta. Arribam al coll de tords amb vistes sobre Valldemossa i, vuit minuts més tard, al pla de la Moleta, amb la bassa vora la caseta i l'aljub. Un poc més endavant, deixam a la dreta el camí de les cases de Pastoritx. Dos minuts després, si tenim temps, anam momentàniament a la dreta, a la recerca d'una miranda natural amb vistes sobre la possessió de Pastoritx i, amb un ventall paisatgístic ben ample, tam-

bé sobre la badia de Palma. Passam un altre coll de tords i el portellet contigu. Dos minuts després posam atenció, perquè, al lloc denominat l'Espès, hem de voltar a l'esquerra, obviant la continuació pel camí recte. Dos minuts més endavant, travessam la pareteta i descabdellam una davallada rosta, en direcció sud-oest. A set o vuit minuts de l'anterior pareteta, voltam a la dreta i trobam immediatament el portellet de l'olivar, punt en què ens acomiadam de l'alzinar. Més avall, passam un segon portell i, després de la marjada plana, arribam al pla dels Xots i al camí de carro, que ja no ens deixarà fins a assolir la pista de la finca pública de Son Moragues. Després de la font de na Rupit, deixam a l'esquerra el camí de l'Hort de la Coma i anam per la dreta, amb el portell amb gralles. En menys d'un quart d'hora, arribam al vial de la urbanització l'Arxiduc; per l'esquerra, arribam al començament de l'esmentada urbanització, on acabam l'excursió. Tenim el poble de Valldemossa ben a prop, que ens convida a una aturada, gairebé obligatòria.

[cinèfàgia]

t e n d è n c i e s

Els Renoir, una altra derrota lingüística

TEXT: MATÍAS VALLÉS

Vaig veure *Pa negre* als multicines Renoir en català. No apel únicament a l'argument lingüístic de referència en aquesta publicació, sinó a la situació més àmplia que col·locava el complex com una matriu cultural. L'essència del cinema consisteix en el fet que les pel·lícules gaudeixen d'una ubicació concreta, per la qual cosa una part significativa d'aquestes només podia gaudir-se en aquella casa. No tenia el monopoli –ruïnós, en vista de l'extinció de la paradeta– de l'exhibició amb subtítols, sinó d'una forma d'entendre el gaudi de la pantalla. Sempre es pot al·legar

que disposam d'un magnífic contenidor a Marratxí, però no cal detallar que les seves condicions no resulten intercanviables. De fet, cada vespre que em matricul a les seves sales jur que és la meua darrera experiència en un múltiplex, encara que és ben evident que hi continuu reincidint.

Abans dels Renoir vàrem tenir els Chaplin, però la desaparició d'aquests va resultar menys traumàtica perquè es va solapar amb la vigència de les sales de S'Escorxador. Els multicines situats a les proximitats del Bar Güell –també desaparegut, Mallorca incompleix

Hobsbawm perquè destrueix més tradicions de les que inventa— es varen inaugurar amb un triplet imbatible format per *La grande bouffe*, *Sacco e Vanzetti* i *Jonas*. Quan es recorda que menús pantagruèlics d'aquestes característiques rebien una respectable acollida comercial, és lícit preguntar-se on condueix el progrés de què ens vanagloriam. Els optimistes de guàrdia replicaran que els degustadors del cinema culte i els seus hereus gaudeixen avui del *Berlin Alexanderplatz* de Fassbinder en la intimitat de les seves sales acollidores. És possible, però crec que un escrutini més exhaustiu demostraria que un segment significatiu d'aquesta extracció ha estat capturat en les xarxes d'un altre intel·lectual, l'inefable Jaime Peñafiel.

La caiguda dels Renoir és un atac a la jugular de la cultura mallorqui-

na. Cap empresari té dret a perdre diners, però sorprèn la radicalitat de la mesura en un exhibidor que compatibilitza el seu negoci amb la producció, i que a més presideix la pomposa Acadèmia de Cine de llauna. Encara que les sales s'especialitzaven en la versió original subtitulada, podem parlar en propietat de l'enèsima prova de la crisi del cinema espanyol. La submissió als mercats ens exigeix de fer valoracions que es projectin més enllà de l'esfera mercantil. Això no obstant, el teixit social queda seriosament danyat en suprimir aquests temples pagans. Les amistats de lloguer per Internet seran sens dubte més fructíferes però, precisament per desenvolupar-se al marge de la geografia, no contribueixen a una cohesió que hauria de ser bàsica en els temps de crisi. Per cert, una proporció aclaparadora dels doblers

intercanviats en la xarxa desapareix en refugis fiscals.

Qualsevol espectador dels Renoir era conscient que el negoci no estava dins els marges pròspers de benefici que en garantien la rendibilitat. De fet, la sorpresa que ha rebut l'extinció, tan semblant a l'esquinçament de vestidures després del tancament de CNN+, obliga a sospitar si un contingent de gemegaires el visitaven assíduament durant els mesos en què se'n va forjar la fallida. Arran del tancament, la competència ha desenvolupat fórmules imaginatives per satisfer els degustadors de pel·lícules en versió original. Encara que s'han d'aplaudir iniciatives no circumscrites al guany, la seva longevitat està en dubte. Mallorca al cap i a la fi tenia un problema lingüístic, tot i que tal vegada no en els termes plantejats.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

MÚSICA, PEL·LÍCULES
I JOCS D'ORDINADOR
EN CATALÀ

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat
www.quartcreixent.cat

Arts
XISCO
Gràfiques

carrer del baix riera, 1 - a
tel / fax: 971 47 57 54
07008 Palma de Mallorca

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

☐ 25,00 €

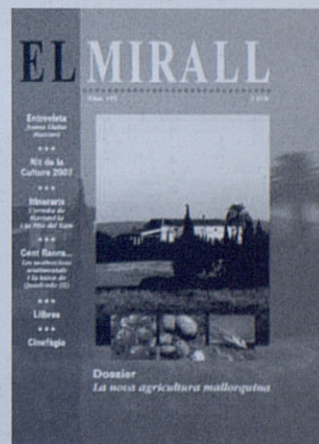
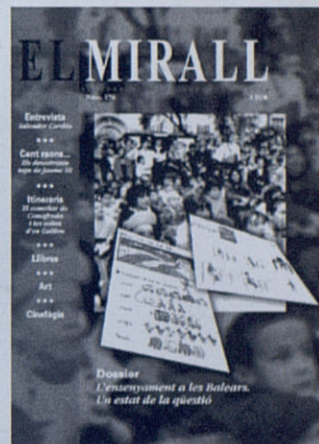
☐ Aportació especial (indica-ne l'import):

€

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que envii un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

Heu contemplat l'art d'en Coll Bardolet?

En Coll Bardolet es va instal·lar a Valldemossa amb 28 anys i no va deixar de pintar el paisatge i costums de la nostra illa fins a la seva mort en 2007. És per això que el Consell reivindica la figura del gran artista a través de la **declaració de 2012 com Any Coll Bardolet**. Participau del reconeixement a aquest recreador entusiasta de la Serra de Tramuntana i les feines de la pagesia mallorquina.

Més informació a www.conselldemallorca.net